

ZAVIČAJ

GRAČANIČKI GLASNIK
časopis za kulturnu
historiju

Broj 36, godina XVIII
novembar, 2013.

© Monos 2013

Familija Mehmedović sa Stuba–Gračanica

Mr. sc. Rusmir Djedović

***Sažetak:** Ovaj kraći prilog govori o jednoj od manje poznatih familija iz gračaničke mahale Stubo. Radi se o familiji Mehmedović, zvanoy i Šetavići, čiji su zadnji muški potomci izumrli još početkom 20. stoljeća. Ovo prezime se preko ženskih potomaka čuvalo do sredine prošlog stoljeća, a do danas je samo u nekim sjećanjima i dokumentima.*

***Ključne riječi:** Mahala Stubo, familija, Mehmedović, zv. Šetavići, Terzići.*

Uvod

Grad Gračanica starinom ima dvadesetak posebnih mahala u kojima je u proteklim vremenima živjelo nekoliko stotina različitih familija sa sopstvenim prezimenima. Jedna od tih mahala je i mahala Stubo u kojoj je od 19. stoljeća živjela i manje poznata familija Mehmedović.

Mahala Stubo se naslanja na susjedne mahale Potok i Podastrana, a od gračaničke Čaršije je nekada bila odvojena voćnjacima i vrtovima (na tom prostoru je krajem 60-tih godina 20. stoljeća nastala Gradska pijaca).

Krajem osmanske uprave, mahala Stuba, prema nekim istraživanjima, ima blizu 30 kuća. Nije nikada imala džamiju, pa je “dijelila” mekteb sa susjednom mahalom Potok. Najstarije familije u ovoj mahali su Čajići, Karađusi, Jusufovići, Žepići i Srebrići. Za ove Čajiće odavno postoji predanje da su jedna od starijih gračaničkih familija i ne treba ih miješati sa Čajićima iz mahale Gojsalići. Karađusi su po predanju doselili u Gračanicu iz Turske. Po prezimenu se može zaključiti da se neki njihov predak bavio tradicionalnom scenskom umjetnošću – karadžoz, nekad popularnom širom Osmanskog carstva (karadžoz, predstava, igra sa obojenim figurama od tanke kože, koje

na platnu pokreće glumac pomoću konca, igra sjenki). Srebrići su odavno nestali u Gračanici.

Porijeklo i razvoj familije u 19. stoljeću

Koliko je poznato, ova familija od druge polovine 19. stoljeća zasigurno živi u mahali Stubu u Gračanici. Pojavljuje se pod prezimenom Mehmedovići, zvani ponekad i Šetavići.

Prezime Mehmedović je jasno došlo od jednog od predaka po imenu Mehmed.

Najstariji, iz dokumenata poznati član te familije, po imenu Mehmed, rođen je negdje na prelazu iz 18. u 19. stoljeće, a umro je sredinom 19. stoljeća.

Mehmed je imao sina Ibrahima, koji je već krajem 19. stoljeća imao prezime Mehmedović. Taj Mehmedović je rođen između negdje između 1830. i 1840., a umro iza 1891. a prije 1896. godine. Po katastarskim knjigama iz 1891. godine imao je kuću sa dvorištem u mahali Stubu (na k.č. 38/46), nekoliko parcela zemljišta, kao npr. jedan šljivik u "Drapnić mahali" na k.č. 8/33 i oranicu "Bara" u Sprečkom polju na k.č. 321. Na gruntovnom zemljištu Mehmedovića tokom vremena izgrađene su nove kuće—na k.č.: 38/99, 38/108 i 38/110. Na njima se kasnije vode i zemljišta 8/109 i 8/110 u "Drapnić mahali". Nejasna je ova stara povezanost Mehmedovića sa Stubla i mahale Drafnici.

Prema porodičnom predanju, spomenuti stari Mehmedović doselio je u Gračanicu iz Užica—vjerovatno oko 1860. godine, u onom poznatom valu konačnog protjerivanja Muslimana iz Srbije. Dobro je poznato da se u Gračanicu tada naseljava nekoliko desetina familija iz Srbije, najviše iz Užica.

Ibrahim Mehmedović se dva puta ženio. Iz prvog braka (u Užicu) imao je dvije kćerke. Jedna od njih, Zahida (rođena

oko 1870. godine), udala se za Ahmeda Begića u Gračanicu. I ti Begići su, kako se zna, doselili iz Užica. Druga kćerka je bila udata za Omer-bega Škiljića.

Druga Ibrahimova žena (od oko 1880. godine) bila je Sabiha Zahirović iz Moranjaka (biće da je to Hasiba, koja se spominje u gruntovnim dokumentima). Prema porodičnoj predaji, bila je puno mlađa od Ibrahim. Imali su sina Saliha i kćeri Atifu i Zejnu (Zejnebu). Oko 1900. godine preudala se za Saliha Škiljića, umrla je 1924. godine.

Salih je sin Omer-bega Škiljića, koji je 1862. godine takođe doselio iz Užica. Njen dio imanja su 1924. godine naslijedili Ahmet, Džafer i maloljetni Mustafa Škiljić umrlog Saliha.

Salih Mehmedović, sin Ibrahima je rođen oko 1880. godine. U gruntovnim knjigama, 1896. godine, upisan je kao malodoban. Prema porodičnoj predaji, umro je dosta mlad. U dokumentima se kao umrli spominje 1909. godine.

Potomci Mehmedovića u 20. stoljeću

Imanje Ibrahima Mehmedovića su, 1909. godine, naslijedili Ahmet Begić, sin Zahira i Hasiba Škiljić, rođeno Zahirović. Dakle, radi se o mužu najstarije Ibrahimove kćerke Zahide i njegovoj udovici Hasibi (u porodici poznatija kao Sabiha), koja se kasnije preudala za Saliha Škiljića. I ti Škiljići su, inače, doselili iz Užica. Salih je sin Omer-bega za kojeg se pouzdano zna da je rođen 1818. godine u Užicu.

Atifa Mehmedović, kći Ibrahima se u dokumentima iz oko 1930. godine naziva i Šetavić. Rođena je 1886. godine, a umrla 1961. godine. Udata je Omerefendić u Tuzlu, prije 1910. godine. Imala je kćerku Hanumicu—Hanu, rođena 1910., a oko 1960. godine udata za Adema Bajraktarevića iz Doboja (djeca Fadil, Sead, Fadila,

Sadija, Senad). Prije 1931. godine je bila udata za Rašida Kapetančića.

Zejneba je rođena 1890. (prema nekim dokumentima) ili 1896. godine. Udala se 1917. godine za Ibru Terzića, sina Husejna, umrla je 1945. godine.

Ibro (Ibrahim) je prema porodičnoj tradiciji od Terzića koji su, takođe porijeklom iz Užica. Nejasna je veza sa Terzićima koji još u osmanskom periodu žive na Drafnićima, a daljim porijeklom su prema predanju iz Turske. Prema tradiciji, iz Užica je njegov djed, također Ibrahim, prvo se naselio u Odžak i tamo se oženio iz familije Huremović (koji su opet iz Užica). Preko Huremovića su u rodbinskoj vezi sa čuvenim bosanskim pjesnikom Musom Ćazimov Ćatićem.

Njegov sin Husein Terzić je došao u Gračanicu u mahalalu Drafniće. Sa njim je bila i jedna sestra, koja je davno umrla na Drafnićima. Upamćena je po tome što je govorila drugačijim akcentom od stanovništva Gračanice.

U Gračanici se oženio sa Nurom Sarač. Familija Sarač je tada živjela u mahalali Stubu. Prema predanju, Sarači su dalekim porijeklom iz Libana. U Gračanicu je doselio jedan član te familije iz Sarajeva. Upamćeno je da je bio jako tamnoput i da je ratovao sa Hadži Lojom.

Ibro Terzić je rođen 14. 6. 1886. godine. Nakon ženidbe sa Zejnebom Mehmedović, oko 1920. godine, doseljava u mahalalu Stubu, gdje je na ženinom zemljištu napravio kuću. Pred Drugi svjetski rat je bio penzioner, a umro je 1950. godine.

Ibro i Zejneba su imali više djece: sinove Muhameda i Abdulkerima i kćerke Ifetu i Tifu. Muhamed Terzić je rođen 1924. godine, bio trgovački pomoćnik, umro mlad, 1947. godine. Ifeta je rođena 1930. i brzo umrla, 1931. godine. Tifa je rođena 1932. godine, dugo je kao pravница živjela i radila u Sarajevu, gdje se i udala za J. Do-

linara (1923., Novo Mesto–2006, ukopan na gračaničkom groblju Režići).

Tifa Terzić-Dolinar je jedna od najpoznatijih gračaničkih pjesnikinja. Izdala više zbirki pjesama.

Abdulkerim je rođen 1933. godine, radio i živio u Sarajevu, gdje je i umro 2006. godine. Imao je sina Muhameda (1953. – 2010., Lukavac).

Kako vidimo, familija Mehmedović iz mahale Stubu je po muškoj liniji izumrla početkom 20., a po ženskoj sredinom 20. stoljeća. Njena prošlost je vezana za više današnjih gračaničkih familija: Škiljići, Terzići, Begići i zamrlom Sarači. Mehmedović sa Stuba su u drugoj polovini 20. stoljeća ostali samo u sjećanju nekih svojih potomaka, a danas su gotovo zaboravljeni.

Ovim prilogom pokušavamo sačuvati bar mali trag o postojanju nekadašnje familije Mehmedović u gračaničkoj mahalali Stubu.

Izvori i literatura

1. Domovnik, Knjiga I – A, iz tridesetih godina 20. stoljeća, Matična služba općine Gračanica.
2. Domovnik, knjiga II, iz tridesetih godina 20. stoljeća, Matična služba općine Gračanica.
3. Gruntovne knjige za katastarsku općinu (k.o.) Gračanica, 1891. godina, Općinski sud Gračanica.
4. Šaban Hodžić, Migracije muslimanskog stanovništva iz Srbije u sjevero-istočnu Bosnu između 1788 – 1862 godine, Članci i građa za kulturnu istoriju istočne Bosne, Knjiga II, Tuzla, 1958.
5. Rusmir Djedović, Geografski aspekt teritorijalnog razvoja Gračanice, Magistrski rad odbranjen 2011. godine na Geografskom odsjeku Prirodno-matematičkog fakulteta u Sarajevu.
6. Intervju sa Atifom Terzić-Dolinar (rođena 1932. godine) tokom 2013. godine.
7. Predanja u Gračanici.

G. Mehmedović, ZIMSKI PEJZAŽ, akvarel, 43x30cm